

Srinakharinwirot Research and Development Journal of Humanities and Social Sciences

Volume 17, Issue 1, January - June 2025, Pages 1 – 12 ISSN 3027-6039 (Online)

Research Article

พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรทางการแพทย์ในห้องสมุด

ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Electronic book usage behavior of healthcare workers in Panyananthaphikkhu

Chonprathan medical center Srinakharinwirot University library

ศิริพรรณ โพธิ์อินทร์*

Siripun Phoin*

งานห้องสมุด ฝ่ายวิชาการและวิจัย ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Division of Library Services, Department of Academic and Research, Panyananthaphikkhu Chonprathan Medical Center, Srinakharinwirot University.

*Corresponding author, e-mail: siripunp@swu.ac.th

Received: 14 September 2023; Revised: 15 December 2023; Accepted: 25 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และความต้องการในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรทางการแพทย์ในห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามกับบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นตัวอย่างจำนวน 72 คน ประกอบด้วย อาจารย์แพทย์/แพทย์/แพทย์ใช้ทุน/แพทย์เพิ่มพูนทักษะ จำนวน 60 คน และทันตแพทย์ 12 คน การวิเคราะห์และพรรณนาข้อมูลด้วยการใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (72.22%) โดยมีตำแหน่งงานเป็นอาจารย์แพทย์/แพทย์/แพทย์ใช้ทุน/แพทย์เพิ่มพูนทักษะ (83.33%) และทันตแพทย์ (16.67%) แพทย์ส่วนใหญ่สังกัดสาขาวิชาอายุรกรรม (15.27%) สาขาวิชาที่แพทย์สังกัดรองลงมา คือ สาขาวิชากุมารเวชกรรม (12.50%) สาขาวิชาศัลยกรรม (9.72%) และสาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัว (8.33%) ตามลำดับ ส่วนทันตแพทย์ทั้งหมดจะสังกัดหน่วยงานทันตกรรม และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 55.49, S.D. = 8.30) และวิเคราะห์แยกรายด้านพบว่า ความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 23.64, S.D. = 3.86) และความตั้งใจใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 15.64, S.D. = 2.86) ในส่วนของลักษณะการใช้อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามดาวน์โหลดเก็บไว้เพื่ออ่านต่อภายหลังในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94,

S.D. = 1.11) รองลงมาคือ 1) อ่านออนไลน์และไม่ได้บุ๊กมาร์ก (Bookmark) ไว้ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = 1.11) และ 2) พิมพ์เอกสารออกมาอ่านบางส่วนหรือทั้งหมดในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.92, S.D. = 1.41) ตามลำดับ

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; บุคลากรทางการแพทย์; ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

Abstract

This study adopted a cross-sectional descriptive design. The purposes of this research were to study the current state, problems and needs for E-book usage behavior of healthcare workers in Panyanantaphikkhu Chonprathan Medical Center, Srinakharinwirot University Library. Multi-stage random sampling was used. The questionnaires constructed by researchers were used for data collection. Data was collected from samples consisting of 72 samples who were 60 instructors/medical physicians/Internships/medical students and 12 dentists. Descriptive data were used frequency, percentage, mean, and standard deviation. We used Pearson chi-square or chi-square test for independent or Fisher exact test for comparison categorical data with significance at 0.05 level (α = 0.05). The results showed that (72.22%) of the female participants. The work positions were instructors/medical physicians/Internships/medical students (83.33%) and dentists (16.67%). The sample was highest among the Department of Internal Medicine department (15.27%), followed by the Department of Pediatrics (12.50%), Department of Surgery (9.72%), and department of family medicine (8.33%), respectively. All dentists from the dental unit. E-book usage behavior at a high level ($\bar{X}$ = 55.49, S.D. = 8.30). The part of e-book behavior where the user's need for an E-Book was at a strongly high level ($\bar{X}$ = 23.64, S.D. = 3.86) while the usage behavior and the user intention of an E-Book were at high level ($\bar{X}$ = 15.64, S.D. = 2.86). The Characteristics of using E-book was highest among the users was downloaded them to read later at a high level ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 1.11), followed by 1) only online reading and no bookmark at a high level ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = 1.11) and 2) Print some or whole the document for reading at immediate level ($\bar{X}$ = 2.92, S.D. = 1.41), respectively.

Keywords: Electronic Book; E-Book Usage Behaviour; Healthcare Workers; University Library

บทนำ

พฤติกรรมการอ่านหนังสือของคนไทยในปัจจุบันพบว่า พฤติกรรมการอ่านของคนไทยนั้นน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากไม่มีเวลาในการอ่าน สายตาไม่ดี หรือไม่สามารถพกพาหนังสือหลายเล่มไปในเวลาเดียวกันได้ ทำให้ในปัจจุบันนี้ อินเทอร์เน็ตได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิต และจากสถานการณ์ที่ผ่านมาห้องสมุดทั่วโลกรวมทั้งห้องสมุดในประเทศไทย ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์โรคโควิด-19 อย่างยาวนาน ห้องสมุดทุกแห่งต้องปรับตัวอย่างฉับพลัน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกันผ่านรูปแบบออนไลน์ บุคลากรห้องสมุด ผู้ใช้บริการทั้ง นิสิต นักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากร ต่างต้องปรับวิธีการทำงาน การใช้บริการห้องสมุด การเรียนการสอน การนำเทคโนโลยีสื่อสาร และเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ เข้ามาใช้ อย่างรวดเร็ว การปรับลดและเพิ่มบริการสารสนเทศ ในการเรียนรู้ด้านสุขภาพส่วนบุคคลและสังคม ตลอดจนการจัดเตรียมพื้นที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ให้ปลอดภัยจากโรค เป็นต้น อย่างไรก็ตามห้องสมุดยังคงต้องมีการพัฒนาการอีกยาวนานและเป็นสถาบัน

เผยแพร่สารสนเทศอยู่คู่กับสังคมต่อไป [1] ทำให้พฤติกรรมการอ่านหนังสือของผู้ใช้บริการเปลี่ยนไป คือ เปลี่ยนจากการอ่านหนังสือที่เป็นกระดาษสู่การใช้เทคโนโลยีสื่อออนไลน์หรือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) มากขึ้น

ห้องสมุดจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญในการให้บริการที่เป็นเลิศ และพัฒนาระบบการบริการสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย และทันสมัยทั้งบริการเชิงรุกและเชิงรับ ในปัจจุบันห้องสมุดเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าทั้งการเปลี่ยนรูปของสิ่งพิมพ์เป็นสื่อดิจิทัลหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการต่อสารสนเทศที่ต้องการทั้งความสะดวกรวดเร็วทันสมัยทันต่อการใช้งาน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนึ่งที่ทำให้ห้องสมุดลดภาระการจัดการพื้นที่ให้บริการ สามารถใช้งานได้อย่างกว้างขวางทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมทั้งสามารถใช้หรืออ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้พร้อมกันหรือหลายคนในเวลาเดียวกัน [2] ในอนาคตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ถูกนำมาให้บริการในห้องสมุดเพิ่มมากขึ้นและมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย จึงเป็นพันธกิจจำเป็นที่ทุกห้องสมุดต้องหาวิธีดำเนินงานให้สามารถจัดการและบริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างคุ้มค่าได้ประโยชน์ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ [3] ห้องสมุดจำเป็นต้องเพิ่มบทบาทในการเป็นผู้ส่งเสริม แนะนำและประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้ารับถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดมี และเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการเพิ่มจำนวนการเข้าใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความคุ้มค่าสูงสุด [4] พัฒนาการของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมีความเป็นดิจิทัล (Digital) การมีสิทธิ์การใช้ (Licensing) การเข้าถึงได้ตลอดเวลาจากทุกที่ไม่จำกัดสถานที่ โดยการใช้อุปกรณ์เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต [2] ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นทั้งจำนวน เนื้อหา และรูปแบบ การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายสะดวกรวดเร็วจากทั้งบุคคลและหน่วยงาน และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้โดยเฉพาะเพื่อเป้าหมายทางวิชาการมีการแพร่หลายมากขึ้น [3] และพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมามีปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงการจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ทั้งสัดส่วนการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้หนังสือที่เป็นสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน แต่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มการใช้ที่มากขึ้น [2, 5-6] วัตถุประสงค์การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่พบว่า เป็นการใช้เพื่อเหตุผลทางวิชาการ ได้แก่ ประกอบการเรียน การสอน การวิจัย การเรียนรู้นอกชั้นเรียน [5, 7-8] ห้องสมุดมีการใช้งบประมาณการซื้อหนังสือประเภท E-book ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นมากกว่า 200 แห่ง เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่รายงานในปี 2007 ในบริบทนี้ การแสดงผลตอบแทนจากการลงทุนเป็นสิ่งจำเป็น แต่การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่ใช่เรื่องง่ายเสมอไป วิธีที่ห้องสมุดและสมาคมห้องสมุดจัดหาและประเมิน E-books ลักษณะของสถิติการใช้งานภายในกระบวนการทำงาน (Workflow) ของห้องสมุด ปัญหาที่พบในการดำเนินการดังกล่าว และผลกระทบที่ตามมาของปัญหาเหล่านี้ต่อการทำความเข้าใจการใช้งานและการจัดซื้อหนังสือใหม่ การสนทนากับผู้จัดพิมพ์ระบุว่ามีการใช้ข้อมูลการใช้งานอย่างไรภายในองค์กร ความต้องการของลูกค้า และความท้าทายที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลการใช้งานสำหรับ E-books เป็นงานที่ซับซ้อนและท้าทายด้วยในการพัฒนา การเปลี่ยนจากการพิมพ์เป็น E-books แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสำหรับห้องสมุด และความพร้อมใช้งานของสถิติที่เชื่อถือได้เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจซื้อเป็นสิ่งสำคัญ [9]

ห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน (ศปช) เป็นหน่วยงานให้บริการ ส่งเสริม สนับสนุน การใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน การให้ความรู้ การพัฒนาคุณภาพการบริการ และสนับสนุนการบริหารจัดการ การวิจัยด้านแพทยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพสาขาอื่น ๆ ที่ทันสมัยแก่บุคลากรสายวิชาการ การแพทย์ การพยาบาล สหสาขาวิชาชีพ ปฏิบัติการ และนิสิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน บริการรวดเร็ว และผู้รับบริการมีความพึงพอใจ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด ศปช รวมถึงให้การสนับสนุนกิจกรรมในทุกรูปแบบ ในปีงบประมาณ 2565 ห้องสมุด ศปช ได้จัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 36 รายการ เป็นจำนวนเงิน 384,100 บาท จากสถิติการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม 2565 จำนวน 316 ครั้ง หรือเฉลี่ยเดือนละ 26.33

ครั้ง อยู่ในระดับน้อย และพบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บางรายการไม่มีผู้เข้าใช้บริการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการในห้องสมุด ศปช ประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วัตถุประสงค์การใช้ ผลการใช้ ระดับการใช้ รวมทั้ง ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุด ศปช เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้สามารถบริการได้อย่างคุ้มค่าและได้ประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และความต้องการในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรทางการแพทย์ในห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) ด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ถูกสุ่มเลือกมาจากการโดยอาศัยความน่าจะเป็น

ประชากรเป้าหมายและขนาดตัวอย่าง (Target population and Sample size)

ประชากรเป้าหมาย (Target Population)

บุคลากรทางการแพทย์ที่ใช้บริการในห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย อาจารย์แพทย์ แพทย์ แพทย์ใช้ทุน แพทย์เพิ่มพูนทักษะ และทันตแพทย์

ตัวอย่างและการคำนวณขนาดตัวอย่าง (Samples and sample size determination)

จำนวนตัวอย่างคำนวณได้จากสูตรการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรที่ทราบจำนวน (Estimate a proportion in finite population) [10-11] รายละเอียดตามสูตรดังต่อไปนี้

$$n \geq \frac{N \left(Z_{1-\alpha/2} \right)^2 p(1-p)}{d^2 (N-1) + \left(Z_{1-\alpha/2} \right)^2 p(1-p)}$$

เมื่อกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน (α) เท่ากับ 5%, จำนวนประชากร (N) เท่ากับ 6,888 คน สัดส่วน (p) ของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากข้อมูลย้อนหลังมีผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์คิดเป็นร้อยละ 4.5 [12] จะได้ตัวอย่างที่ใช้การศึกษาเท่ากับ 65 คน แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่าง 10% เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนในการเก็บข้อมูล การ Drop out ออกไปตามเงื่อนไขของ Exclusion criteria และการปฏิเสธ/ไม่ยินยอมให้ใช้ข้อมูลสำหรับการทำวิจัยจากอาสาสมัครโดยที่ไม่ต้องมีการเก็บตัวอย่างชดเชยเพิ่มเติม เพราะฉะนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงใช้ตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ $65 + 6.5 = 71.5$ หรือประมาณ 72 คน

การสุ่มตัวอย่าง (Sampling technique)

การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ประกอบด้วย การแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามตำแหน่งงาน บทบาทหน้าที่ แล้วจึงสุ่มหมายเลขที่ได้กำหนดแทนตัวบุคคลไว้แล้ว

ให้ได้จำนวนตามที่คำนวณได้ตามสูตรด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยให้ทุก ๆ คนในชั้นภูมิเดียวกันมีโอกาสถูกสุ่มเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่า ๆ กัน

เครื่องมือในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Research Instrument and validation)

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือในการวิจัย (Research Instrument)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model) [13] และแนวคิดความพึงพอใจ [14] ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-books) โดยกำหนดแบบสอบถามให้สอดคล้องกับตัวแปร แต่ละตัวตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) ซึ่งแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีทั้งคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่งงาน สังกัดสาขาวิชา และสถานที่เข้าใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ส่วนที่ 2 ด้านพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านความต้องการใช้หนังสือ จำนวน 6 ข้อ ด้านลักษณะการใช้อ่านหนังสือ จำนวน 5 ข้อ และด้านความตั้งใจใช้หนังสือ จำนวน 4 ข้อ โดยมีคำถามทั้งด้านทางบวก และด้านทางลบ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้ตอบคำถาม มีลักษณะเป็นมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert Rating Scales) มี 5 ตัวเลือก ตามระดับของพฤติกรรม คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เกณฑ์การให้คะแนนจะให้ตั้งแต่ 5 คะแนน จนถึง 1 คะแนน ตามลำดับ สำหรับคำถามทางบวก และจะให้คะแนนตรงกันข้ามในคำถามทางลบ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนตามระดับของความคิดเห็นด้านพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ระดับพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
มากที่สุด	5 คะแนน	1 คะแนน
มาก	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน	5 คะแนน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยจะแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามระดับของพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยใช้การแบ่งช่วงคะแนนด้วยการคำนวณหาความกว้างอันตรภาคชั้น (Class Interval) [15] เมื่อกำหนดให้ค่าสูงสุด (Maximum score) คือคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะได้มากที่สุดในการตอบคำถามแต่ละข้อ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 5 คะแนน และค่าต่ำสุด (Minimum score) คือคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะได้น้อยที่สุดในการตอบคำถามแต่ละข้อ ซึ่งค่าเท่ากับ 1 คะแนน แทนค่าในสูตรเพื่อหาความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น (หรือแต่ละระดับ) จะได้
$$\text{Class Interval} = \frac{\text{Range}(R)}{\text{Class}(C)} = \frac{\text{Maximum} - \text{Minimum}}{\text{Class}(C)} = \frac{5 - 1}{5} = 0.8$$
 โดยเกณฑ์การแปลผลคะแนน

เฉลี่ยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

คะแนนเฉลี่ย (Average of score)	ระดับความเห็นด้วย (Agreement)
4.21 – 5.00 คะแนน	เห็นด้วยมากที่สุด (Strongly agree)
3.41 – 4.20 คะแนน	เห็นด้วยมาก (Quite agree)
2.61 – 3.40 คะแนน	เห็นด้วยปานกลาง (Moderate agree)
1.81 – 2.60 คะแนน	เห็นด้วยน้อย (Little agree)
1.00 – 1.80 คะแนน	เห็นด้วยน้อยที่สุด (Less agree)

การแบ่งระดับพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยแบ่งระดับพฤติกรรมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย ซึ่งหมายถึงตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ระดับปานกลาง และน้อยตามลำดับ ซึ่งจำแนกตามแต่ละด้าน และในภาพรวมของพฤติกรรม โดยที่ผู้วิจัยจะแบ่งคะแนน โดยใช้สูตรภาคชั้น (Class Interval) โดยกำหนดให้ค่าสูงสุด (Maximum Score) เป็นคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสได้คะแนนสูงที่สุดจากการตอบคำถาม และค่าต่ำสุด (Minimum Score) เป็นคะแนนน้อยที่สุดที่ได้จากการตอบคำถามมาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งคะแนนให้ได้พฤติกรรม 3 ระดับ ในทุก ๆ ด้าน จะได้ช่วงคะแนนที่เป็นเกณฑ์ในการจำแนกพฤติกรรมออกเป็นระดับต่าง ๆ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เกณฑ์การแบ่งระดับพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ระดับพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	ช่วงคะแนน
1. ด้านความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	
1.1 ระดับน้อย	(6 - 14 คะแนน)
1.2 ระดับปานกลาง	(15 - 22 คะแนน)
1.3 ระดับมาก	(23 - 30 คะแนน)
2. ด้านลักษณะการใช้อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	
2.1 ระดับน้อย	(5 - 11 คะแนน)
2.2 ระดับปานกลาง	(12 - 18 คะแนน)
2.3 ระดับมาก	(19 - 25 คะแนน)
3. ด้านความตั้งใจใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	
3.1 ระดับน้อย	(4 - 9 คะแนน)
3.2 ระดับปานกลาง	(10 - 16 คะแนน)
3.3 ระดับมาก	(17 - 20 คะแนน)
4. โดยภาพรวม	
4.1 ระดับน้อย	(15 - 35 คะแนน)
4.2 ระดับปานกลาง	(36 - 55 คะแนน)
4.3 ระดับมาก	(56 - 75 คะแนน)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Validation)

แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 2 วิธี คือ 1) การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมด้านภาษา รวมทั้งเกณฑ์การให้คะแนน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม (Item objective congruence index: IOC) เท่ากับ 0.97 และ 2) การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรที่มาใช้บริการสืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กร ซึ่งเป็นประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรจริงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.804 ซึ่งทั้งสองการตรวจสอบได้ค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ [16-17]

การเก็บรวบรวมและการบริหารจัดการข้อมูล (Data collection and data management)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ และจริยธรรมในการทำวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เมื่อได้รับความยินยอมจึงทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลที่ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์และสอดคล้องของคำตอบที่ได้ทุกฉบับ ก่อนลงรหัสและป้อนข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยผู้วิจัยตรวจสอบเอง และบันทึกผลข้อมูล ตามรหัสการลงข้อมูล (Data Code) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และให้มีการเข้าถึงข้อมูลด้วยรหัสผ่าน

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย (Statistical analysis)

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รวมทั้งการประมาณค่าช่วงความเชื่อมั่นด้วยความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ใช้สถิติ Pearson Chi-square test และ Fisher exact test สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลเชิงกลุ่ม (Categorical Data) ด้วยระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อพิจารณาทางจริยธรรม (Ethical consideration)

การวิจัยนี้ผ่านการรับรองการพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคน ที่เป็นมาตรฐานสากล จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน เลขที่โครงการวิจัย EC 008/66 วันที่รับรอง 18 พฤษภาคม 2566 การปกป้องพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของ Belmont Report และ CIOMS Guideline 13 โดยที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยสามารถปฏิเสธต่อผู้วิจัยได้ หากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ยินยอมหรือไม่สนใจเข้าร่วมการวิจัย ผลที่ได้จากการวิจัยจะเก็บเป็นความลับและไม่มีระบุตัวตนของผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะใช้ผลการศึกษาจากการวิจัยนี้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษิตตามสมมติฐานและวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 72.22) โดยมีตำแหน่งงานเป็นอาจารย์แพทย์/แพทย์/แพทย์ใช้ทุน/แพทย์เพิ่มพูนทักษะ (ร้อยละ 83.33) ที่เหลือจะเป็นทันตแพทย์ แพทย์ส่วนใหญ่จะสังกัดสาขาวิชาอายุรกรรม (ร้อยละ 15.27) สาขาวิชาที่แพทย์สังกัด รองลงมาคือ สาขาวิชากุมารเวชกรรม (ร้อยละ 12.50) สาขาวิชาศัลยกรรม (ร้อยละ 9.72)

และสาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัว (ร้อยละ 8.33) ตามลำดับ ส่วนทันตแพทย์ทั้งหมดจะสังกัดหน่วยงานทันตกรรม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไป (n=72)	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ		
ชาย		20 (27.78)
หญิง		52 (72.22)
ตำแหน่งงาน		
อาจารย์แพทย์/แพทย์/แพทย์ใช้ทุน/แพทย์เพิ่มพูนทักษะ		60 (83.33)
ทันตแพทย์		12 (16.67)
สาขาวิชา/หน่วยงาน		
อายุรกรรม		11 (15.27)
กุมารเวชกรรม		9 (12.50)
เวชศาสตร์ฉุกเฉิน		7 (9.72)
จิตเวช		6 (8.33)
ศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์		6 (8.33)
สูติ-นรีเวชกรรม		5 (6.94)
เวชศาสตร์ครอบครัว		4 (5.56)
ศัลยกรรม		3 (4.17)
พยาธิวิทยาคลินิกและกายวิภาค		2 (2.78)
เวชศาสตร์ฟื้นฟู		2 (2.78)
จักษุวิทยา		2 (2.78)
โสต ศอ นาสิก		1 (1.39)
วิสัญญีวิทยา		1 (1.39)
รังสีวิทยา		1 (1.39)
ทันตกรรม		12 (16.67)
สถานที่ใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์		
ห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน		51 (70.83)
สาขาวิชา/หน่วยงาน		31 (43.06)
บ้าน/หอพัก		44 (61.11)

การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรทางการแพทย์

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมรายด้านพบว่า การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ($\bar{X} = 55.49$, S.D. = 8.30) และวิเคราะห์แยกรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 23.64$, S.D. = 3.86) รองลงมาคือ ความตั้งใจใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ($\bar{X} = 15.64$, S.D. = 2.86) ดังตารางที่ 5

ด้านความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์พบว่า 1) วัตถุประสงค์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือ เพื่อนำข้อมูลไปใช้อ้างอิงในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ เพื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.88) และเพื่อผลงานทางวิชาการ/ติดตามความก้าวหน้าทันสมัยทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ 2) ประเภทของหนังสือคือ ตำรา และเอกสารประกอบการสอนในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.95) รองลงมาคือ วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.97) และเอกสารการประชุมทางวิชาการ ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.19) ตามลำดับ ดังตารางที่ 6

ด้านลักษณะการใช้อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามดาวน์โหลดเก็บไว้เพื่ออ่านต่อภายหลังในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 1.11) รองลงมาคือ อ่านออนไลน์และไม่ได้บุ๊กมาร์ก (Bookmark) ไว้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 1.11) และพิมพ์เอกสารออกมาอ่านบางส่วนหรือทั้งหมดในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 1.41) ตามลำดับ ดังตารางที่ 6

ด้านความตั้งใจใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตั้งใจที่จะใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่อไปในอนาคตในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.72) รองลงมาคือ ตั้งใจที่จะใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บ่อยขึ้นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.69) และเลือกใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นอันดับแรกเมื่อต้องการอ่านหนังสือในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 5 พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นรายด้าน

พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	Mean	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	23.64	3.86	มากที่สุด
ด้านลักษณะการใช้อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	16.21	3.49	ปานกลาง
ด้านความตั้งใจใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	15.64	2.86	มาก
รวม	55.49	8.30	มาก

Note: mean, average behavior score; S.D., standard deviation; Max., maximum behavior score; Min. Minimum behavior score.

ตารางที่ 6 พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นรายข้อ

พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	Mean	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์			
1. ท่านใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อ			
1.1 การเรียนการสอน	4.11	0.88	มาก
1.2 นำข้อมูลไปใช้อ้างอิง	4.28	0.72	มากที่สุด
1.3 ผลงานทางวิชาการ/ติดตามความก้าวหน้าทันสมัยทางวิชาการ	3.96	0.83	มาก
2. ประเภทของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ท่านใช้			
2.1 ตำรา และเอกสารประกอบการสอน	4.14	0.95	มาก
2.2 วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย	4.01	0.97	มาก
2.3 เอกสารการประชุมทางวิชาการ	3.14	1.19	ปานกลาง

พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	Mean	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านลักษณะการใช้อ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์			
3. อ่านออนไลน์และไม่ได้บู๊คมาร์กไว้	3.74	1.11	มาก
4. อ่านออนไลน์และบู๊คมาร์กเพื่ออ่านต่อภายหลัง	2.81	1.21	ปานกลาง
5. คาวานีโหลดเก็บไว้เพื่ออ่านต่อภายหลัง	3.94	1.11	มาก
6. พิมพ์เอกสารออกมาอ่านบางส่วนหรือทั้งหมด	2.92	1.41	ปานกลาง
7. สืบค้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากระบบ OPAC ของห้องสมุด (One search)	2.81	1.19	ปานกลาง
ด้านความตั้งใจใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์			
8. ท่านเลือกใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นอันดับแรก เมื่อต้องการอ่านหนังสือ	3.76	1.03	มาก
9. ท่านใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างสม่ำเสมอ	3.51	1.02	มาก
10. ท่านตั้งใจที่จะใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่อไปในอนาคต	4.24	0.72	มากที่สุด
11. ท่านตั้งใจที่จะใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์บ่อยขึ้น	4.13	0.69	มาก

Note: mean, average behavior score; S.D., standard deviation; Max., maximum behavior score; Min. Minimum behavior score.

ปัญหาในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

จากการศึกษาพบว่า 1) หนังสือมีไม่เพียงพอและบางสาขาวิชาทางการแพทย์นั้นยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงในความหลากหลายขององค์ความรู้ในสาขานั้น ๆ 2) อาจารย์แพทย์/แพทย์/แพทย์ใช้ทุน/แพทย์เพิ่มพูนทักษะ และทันตแพทย์ เสนอรายชื่อหนังสือ E-books เพื่อให้ห้องสมุดจัดซื้อแต่ไม่มีการเข้ามาใช้หนังสือดังกล่าว 3) อาจารย์แพทย์/แพทย์/แพทย์ใช้ทุน/แพทย์เพิ่มพูนทักษะ/ทันตแพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์ไม่ทราบชื่อหรือแหล่งสืบค้นข้อมูลของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีในห้องสมุด 4) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ 5) การเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีให้บริการ หรือการจัดซื้อ จัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ครอบคลุมในรายวิชา หลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่เปิดทำการเรียนการสอน

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาพฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรทางการแพทย์ในห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า มีความตั้งใจที่จะใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่อไปในอนาคตในระดับมาก ($\bar{X} = 15.64$, S.D. = 2.86) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาแล้ว ที่พบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มการใช้ที่มากขึ้น [2, 6, 15] มีวัตถุประสงค์ของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้อ้างอิง และการเรียนการสอนในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของธิดารัตน์ สารผล และลำปาง แม่นมาตย์ (2563) [6] เมื่อผู้วิจัยได้สำรวจหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดพบว่า หนังสือมีไม่เพียงพอและในบางสาขาวิชาทางการแพทย์นั้นยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงในความหลากหลายขององค์ความรู้ในสาขานั้น ๆ สาเหตุสำคัญอาจเกิดขึ้นจากการที่อาจารย์แพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์ไม่ทราบชื่อหรือแหล่งสืบค้นข้อมูลของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีในห้องสมุด และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีให้บริการ หรือการจัดซื้อ จัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ครอบคลุมในรายวิชา หลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่เปิดทำการเรียนการสอน

ดังนั้น ห้องสมุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือ ทารื้อและพิจารณาแนวทางจัดการที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการสืบค้นและการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายขึ้น และตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ รวมทั้งเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และจัดหลักสูตรการอบรมที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ใช้บริการให้หลากหลายเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อห้องสมุด ศปช เพื่อประโยชน์การบริหารจัดการให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ขอเสนอแนะแนวทางการบริการและการจัดการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการและนโยบายของศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อออนไลน์การใช้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่เอื้อต่อการเข้าศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา โดยเนื้อหาในหลักสูตรควรครอบคลุมทั้งพื้นฐานข้อมูล/คอลเลกชัน/แหล่งที่มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เทคนิคและวิธีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงการให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ์การใช้งาน/ข้อละเมิดทางสิทธิ์ โดยมุ่งเป้าหมายทั้งเชิงรุกในกลุ่มอาจารย์แพทย์/แพทย์/แพทย์ใช้ทุน/แพทย์เพิ่มพูนทักษะ และทันตแพทย์ซึ่งเป็นกลุ่มหลักในการบริการหนังสือในห้องสมุด และการอบรมเชิงรุกไปยังกลุ่มเจ้าหน้าที่ บุคลากรทางการแพทย์ที่มีความสนใจควรมีการประเมินผลทั้งด้านคุณภาพและเชิงปริมาณของการจัดอบรมทั้งในรูปแบบอบรมเชิงปฏิบัติการและสื่อออนไลน์ด้วย

2. ควรเน้นช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย และมีความทันสมัยเข้าถึงผู้รับสารได้ง่าย อาจเน้นช่องทางของสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์เป็นสำคัญ ใช้สื่อเผยแพร่พื้นฐานประกอบด้วย เช่น ป้ายประกาศ แผ่นพับที่มีความดึงดูดและน่าสนใจ ทั้งนี้ห้องสมุดควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการส่งเสริมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น เพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ อาจเริ่มต้นจากการขอความร่วมมือไปยังอาจารย์แพทย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ใช้ประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารอ่านเพิ่มเติมในแผนการเรียนการสอนของรายวิชานั้น ๆ และห้องสมุดก็สนับสนุนในการสืบค้น และการเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปราณี อัครภูษิตกุล, และสุภาพร โรจนศุภมิตร. (2564). โรคโควิด-19 ปฏิวัติห้องสมุดสู่อนาคตวิถีชีวิตใหม่. *วารสารห้องสมุด*, 65(1), 57-74.
- [2] อดิรัตน์ สารผล, และลำปาง แม่นมัตย์. (2563). พฤติกรรมการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ใช้บริการในห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย. *วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 13(2), 77-95.
- [3] อดิรัตน์ สารผล, และลำปาง แม่นมัตย์. (2562). สภาพปัจจุบันของการจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย. *บรรณศาสตร์ มศว*, 12(2), 47-60.
- [4] วิษณุวิสิฐ เกษรสิทธิ์. (2559). การส่งเสริมการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดโดยการประยุกต์ใช้รหัสคิวอาร์ (QR code) ตามหลักการตลาดดิจิทัล. *รังสิตสารสนเทศ*, 22(2), 9-34.
- [5] Wu, M., and Chen, S.-C. (2011). Graduate students' usage and attitudes towards e-books: Experience from Taiwan. *Program*, 45(3), 294-307.
- [6] Vasileiou, M., Rowley, J., and Hartley, R. (2012). The e-book management framework: The managing of e-books in academic libraries and its challenges. *Library and Information Science Research*, 34(4), 282-291.
- [7] Oliveira, S. M. (2012). E-textbook usage by students at Andrews University: A study of attitudes, perceptions, and behaviors. *Library Management*, 33(8/9), 536-560.

- [8] Moisil, I., and Horava, T. (2015). Students and the e-book dilemma: A case study. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries*, 4(4), 955-963.
- [9] Conyers, A., Lambert, J., Wong, L., Jones, H., Bamkin, M., and Dalton, P. (2017). E-book usage: Counting the challenges and opportunities. *Insights*, 3(2), 23-30.
- [10] Lwanga, S. K., and Lemeshow, S. (1991). *Sample size determination in health studies: A practice manual*. Geneva: World Health Organization.
- [11] Rosner, B. (2011). *Fundamentals of biostatistics* (7th ed). Brooks/Cole, Cengage Learning, Boston.
- [12] งานห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน. (2566). ข้อมูลผู้มาใช้บริการห้องสมุดศูนย์การแพทย์ปัญญานันทภิกขุ ชลประทาน ในปีงบประมาณ 2565 และจำนวนผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเดือน ม.ค. 2565 – ธ.ค. 2565. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [13] Ahmad, P., and Brogan, M. (2016). E-book user behaviour in academic libraries: The role of user agents in perception and satisfaction. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 21(3), 95-109.
- [14] Aday, L. A., and Andersen, R. (1975). *Development of indices of access to medical care*. Michigan: Ann Arbor Health Administration Press.
- [15] กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *หลักสถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [16] ยุทธ ไกยวรรณ. (2553). *หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรม SPSS*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [17] Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? an examination of theory and applications. *Journal of Applied Psychology*, 78, 98-104.